

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи

Голубов А. Є.

(підпис)

(ініціали та прізвище)

« 31 » серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Вибірковий блок «Повітряне право»**

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ НА АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 08 Право
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 081 Право
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Право»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків 2020 рік

Робоча програма ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ЗАВДАНОЇ НА
АВІАЦІЙНОМУ ТРАНСПОРТІ

(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю 081 Право
освітньою програмою Право

«31» серпня 2020 р., 15 с.

Розробник: старший викладач, к.ю.н. Федосенко Н.А.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

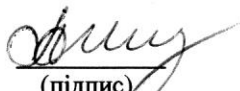

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри права (№702)

(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри д.ю.н. професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Г.О. Спіцина
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08 Право (шифр і найменування) Спеціальність 081 Право (код і найменування) Освітня програма Право (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Цикл професійної підготовки
Кількість модулів – 8-й семестр – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 8-й семестр – 1.		2020/2021
Індивідуальне завдання __ - ____		Семестр
(назва)		8 - й
Загальна кількість годин – 90		Лекції*
Кількість годин для заочної форми навчання: аудиторних – 14 години самостійної роботи студента – кількість годин 76		8-й семестр - 16 годин;
		Практичні, семінарські*
		8-й семестр – 16 години
		Лабораторні*
		_____ годин
		Самостійна робота
		8-й семестр – 58 годин
		Вид контролю
	8-й семестр - залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 32/ 58

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: Навчальна дисципліна «Відшкодування шкоди завданої на авіаційному транспорті» присвячена вивченню інститутів відшкодування шкоди, обумовлених Цивільним кодексом України, Повітряним кодексом України, Авіаційними правилами України «Правила Повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу» та міжнародними нормами права.

Завдання:

- правильно визначати правову природу відшкодування шкоди на авіаційному транспорті;
- навчитися застосовувати чинне законодавство України та вести дискусії з приводу не договірних зобов'язань;
- тлумачити і застосовувати норми ЦК України та інших нормативно - правових актів, судову практику з метою прийняття обґрунтованих рішень у спірних відносинах, що виникають із недоговірних зобов'язань і деліктних порушень.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- теоретичні положення, що регулюють зобов'язальні відносини, зокрема щодо елементів відповідальності за завдану шкоду, відшкодування шкоди на авіаційному транспорті;
- особливості правового регулювання деліктних зобов'язань.

уміти:

- застосовувати свої теоретичні знання на практиці, тобто застосовувати норми цивільного права, авіаційного права щодо конкретних правовідносин; тлумачити та вільно користуватися нормативно-правовим матеріалом Цивільного кодексу, Повітряного кодексу та матеріалами коментарів; вирішувати практичні завдання, використовуючи конкретні статті кодексів;
- розрізняти правовідносини, що регулюються цивільним правом і правовідносини, що регулюються іншими суміжними галузями права;
- правильно застосовувати чинні норми національного законодавства та норм міжнародного права;
- користуватися джерелами права, тлумаченнями і коментарями норм права при вирішенні конкретних спорів;
- складати й оформлювати документи правничого характеру, претензії та позови.
- добирати літературу з цивільного та авіаційного права, складати конспекти і тези виступів, опрацьовувати правову інформацію;

- логічно, послідовно, з виокремленням головного, доказово викладати правничий матеріал із застосуванням знань з різних джерел і галузей права;
- користуватися правовою термінологією щодо законодавства з відшкодування шкоди;
- застосовувати правові знання для оцінювання юридичних фактів, обґрунтовувати їх правову оцінку;
- обґрунтовано вирішувати питання реалізації норм щодо відшкодування шкоди на авіаційному транспорті на практиці;
- керуватись у практичній діяльності та в поведінці правовими знаннями і переконаннями, брати участь у правовому вихованні населення.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення даної дисципліни студент розпочинає, прослухавши такі навчальні дисципліни як теорія держави і права, цивільне право (загальна та особливі частини), цивільний процес, господарське право, господарський процес.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

ТЕМА 1. Загальні положення відшкодування шкоди на авіаційному транспорті та нормативно-правове забезпечення.

ТЕМА 2. Обов'язки авіаперевізника та визначення розміру компенсації за заподіяну шкоду.

ТЕМА 3. Відшкодування авіаперевізником шкоди, заподіяної внаслідок затримки в перевезенні

ТЕМА 4. Межі відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок затримки

ТЕМА 5. Підстави звільнення від відшкодування шкоди

ТЕМА 6. Загальні положення щодо порядку пред'явлення претензій та подання позовів.

ТЕМА 7. Обов'язкове авіаційне страхування.

ТЕМА 8. Міжнародно-правові стандарти щодо відшкодування шкоди на авіаційному транспорті.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
8-й семестр					
ТЕМА 1. Загальні положення відшкодування шкоди на		2	2		7

авіаційному транспорті та нормативно-правове забезпечення.					
ТЕМА2. Обов'язки авіаперевізника та визначення розміру компенсації за заподіяну шкоду.		2	2		7
ТЕМА 3. Відшкодування авіаперевізником шкоди, заподіяної внаслідок затримки в перевезенні		2	2		7
ТЕМА 4. Межі відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок затримки		2	2		7
ТЕМА 5. Підстави звільнення від відшкодування шкоди		2	2		7
ТЕМА 6. Загальні положення щодо порядку пред'явлення претензій та подання позовів.		2	2		7
ТЕМА 7. Обов'язкове авіаційне страхування.		2	2		8
ТЕМА 8. Міжнародно-правові стандарти щодо відшкодування шкоди на авіаційному транспорті.		2	2		8
Модульний контроль.					
Усього годин	90	16	16	-	58

5. Теми семінарських занять

Не передбачено

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 1. Загальні положення відшкодування шкоди на авіаційному транспорті та нормативно-правове забезпечення.	2
2	ТЕМА2. Обов'язки авіаперевізника та визначення розміру компенсації за заподіяну шкоду.	2
3	ТЕМА 3. Відшкодування авіаперевізником шкоди, заподіяної внаслідок затримки в перевезенні	2
4	ТЕМА 4. Межі відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок затримки	2

5	ТЕМА 5. Підстави звільнення від відшкодування шкоди	2
6	ТЕМА 6. Загальні положення щодо порядку пред'явлення претензій та подання позовів.	2
7	ТЕМА 7. Обов'язкове авіаційне страхування.	2
8	ТЕМА 8. Міжнародно-правові стандарти щодо відшкодування шкоди на авіаційному транспорті.	2
	Разом	16

7. Теми лабораторних занять Не передбачено

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	ТЕМА 1. Загальні положення відшкодування шкоди на авіаційному транспорті та нормативно-правове забезпечення.	7
2	ТЕМА 2. Обов'язки авіаперевізника та визначення розміру компенсації за заподіяну шкоду.	7
3	ТЕМА 3. Відшкодування авіаперевізником шкоди, заподіяної внаслідок затримки в перевезенні	7
4	ТЕМА 4. Межі відповідальності за шкоду, заподіяну внаслідок затримки	7
5	ТЕМА 5. Підстави звільнення від відшкодування шкоди	7
6	ТЕМА 6. Загальні положення щодо порядку пред'явлення претензій та подання позовів.	7
7	ТЕМА 7. Обов'язкове авіаційне страхування.	8
8	ТЕМА 8. Міжнародно-правові стандарти щодо відшкодування шкоди на авіаційному транспорті.	8
	Разом	58

9. Індивідуальні завдання

Практичні завдання мають бути письмово вирішені заздалегідь, а теоретичні питання - підготовлені усно. Це обов'язкова вимога кафедри. Теми практичних завдань та коло теоретичних питань для самостійної підготовки визначено в розділі «Розклад навчальних занять за тематичним планом дисципліни», а також можуть бути додатково оголошені викладачем.

10. Методи навчання

Під час вивчення навчальної нормативної дисципліни «Відшкодування шкоди на авіаційному транспорті» у навчальному процесі застосовуються різноманітні методи навчання: лекційні заняття, практичні (семінарські) та

експериментальні форми практичних робіт - ділові ігри, розв'язання проблемних ситуацій, аудиторні конференції тощо.

Навчальний процес складається з лекцій та практичних занять.

У лекціях даються основи теоретичних знань з дисципліни, розкриваються найбільш складні питання, практика застосування законодавства.

На розгляд лекції виносяться підготовлений лектором навчальний матеріал, який цим викладачем доповідається, як правило, перед всією студентською аудиторією певного академічного курсу.

В процесі викладання дисципліни основним завданням студентів є: засвоєння теоретичних положень науки цивільного права; засвоєння основних положень цивільного законодавства України; відпрацювання навичок застосування у практичній діяльності одержаних знань і норм цивільного права.

На практичних заняттях, насамперед, відпрацьовуються практичні навички користування правовими джерелами, тлумачення правових норм, їх застосування при вирішенні конкретних життєвих ситуацій, з урахуванням існуючої судової практики та рекомендацій (постанов, роз'яснень) Вищих судових інстанцій щодо застосування окремих норм матеріального права при розгляді цивільних спорів, а також перевіряється ступінь засвоєння студентами теорії цивільного права з відповідних питань та положень законодавства.

Практичне заняття має за мету: закріплення теоретичних знань, навичок щодо юридичної кваліфікації та вирішення колізій, які виникають у життєвих ситуаціях; оволодіння правилами самостійної роботи, в тому числі - з нормативно-правовими актами; засвоєння змісту правових інститутів, об'єктивних закономірностей їх розвитку, суті правових категорій; можливість навчитися розуміти зміст норм права, тлумачити їх та застосовувати до конкретних життєвих ситуацій, набутти досвіду науково- дослідної роботи в галузі права.

Практичне заняття проводиться з академічною групою під безпосереднім керівництвом викладача (аудиторно).

Відповідні практичні завдання в якості домашніх для самостійної роботи студентів наводяться у розділі «Контрольні питання та тематичні завдання для самостійної роботи студентів» даного посібника.

В завданнях скорочено формулюються певні фабули та обставини з судових справ, які вважаються існуючими або встановленими і підлягають мотивованому юридичному вирішенню. Рішення виконуються вдома письмово, а потім доповідаються на занятті.

До практичного заняття студенти готуються заздалегідь з тих питань, які окреслені для перевірки знань, отриманих після прослуховування лекцій та самостійної роботи над відповідною темою. Не рідше, ніж двічі за семестр студенти пишуть самостійні та контрольні роботи з зазначених питань.

До самостійної роботи студентів, крім зазначеного відноситься спланована пізнавальна, організаційно та методично спрямована діяльність, що здійснюється без безпосередньої допомоги викладача і направлена на досягнення конкретного результату — засвоєння навчального матеріалу. Самостійна робота має сприяти також виробленню у студентів навичок роботи

з нормативно-правовими актами, науковою літературою та іншими джерелами, формування таких рис майбутнього юриста, як самостійність, активність, ініціативність та інші.

У процесі опрацювання навчальної програми студенти використовують, поряд з основними джерелами, додаткову літературу навчального та наукового характеру, рекомендовану до ознайомлення і наведену в робочій програмі та цьому навчально-методичному посібнику.

Освоєння теоретичних положень не повинно обмежуватись інформацією тільки із матеріалів лекцій та підручників. Обов'язково слід звертатись до монографічних робіт та спеціальних юридичних періодичних видань. З цього приводу бажано почати формувати власну бібліотеку, адже професійна діяльність юриста передбачає постійне звернення до спеціальних літературних джерел.

Для успішного засвоєння матеріалу студентам рекомендується постійно вести робочий зошит, в якому будуть водночас відображатись лекційні матеріали, матеріали практичних занять, а найголовніше - результати власного навчального пошуку. Викладачем застосовується також така форма контролю з перевірки теоретичних знань, результатів самостійної роботи та виконання домашніх завдань, як огляд робочих зошитів.

Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентом передбачає консультативну допомогу студентові: відповіді викладача на конкретні запитання студента щодо методики виконання тих чи інших індивідуальних завдань, робіт, питань програмного матеріалу, пояснення певних теоретичних положень навчальної дисципліни, роз'яснення різних аспектів практичного застосування теоретичних знань або конкретних цивільно-правових норм тощо.

У випадку відсутності студента на практичному занятті він зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час індивідуально-консультативної роботи викладача). Невідпрацьовані заняття вважаються незданими і за них не нараховується оцінка в балах. За тиждень до початку сесії викладач припиняє приймати відпрацювання.

Метою індивідуально-консультативної роботи є: виявлення обсягу і якості сприйняття студентом навчального матеріалу; виявлення недоліків чи прогалин у його знаннях та встановлення їх причин і шляхів усунення; виявлення рівня опанування навичками самостійної роботи; стимулювання інтересу студента до предмета; підвищення рівня підготовки студента.

В процесі індивідуально-консультативної роботи здійснюється організаційне та наукове керівництво викладачем індивідуальною науковою роботою студента: рефератами, есе тощо, а також курсовими роботами, які виконуються відповідно до навчального плану у другому семестрі вивчення даного курсу цивільного права України.

Консультації, як вид аудиторних занять, проводяться на передодні заліку та іспиту. Метою консультації є: розбір найбільш складних теоретичних питань, що готуються студентами до заліків чи іспитів.

Як вже було зазначено вище, залік являє собою проміжний, а іспит - заключний вид контролю, що здійснюється після освоєння певного обсягу теоретичних питань.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю у вигляді контрольної роботи, проміжний контроль – залік, фінальний контроль у вигляді іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль I		
Контрольна робота	1	0...20
Робота на практичних заняттях	6	0...25
Змістовний модуль II		
Контрольна робота	1	0...20
Робота на практичних заняттях	5	0...25
Усього за семестр		0...100

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);
- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку (20 балів);
- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);
- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);
- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);
- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);
- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);
- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);

- написання реферату (5 балів);
- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);
- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з тестового завдання (10 балів), двох теоретичних питань (60 балів) і одного практичного (30 балів)

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- теоретичні положення, що регулюють зобов'язальні відносини, зокрема щодо елементів зобов'язання, виконання зобов'язань, забезпечення їх виконання та відповідальності за невиконання чи порушення виконання зобов'язань;
- зміст окремих договірних інститутів цивільного права в тому числі загальні поняття про договір, динаміку договірних зобов'язань, зміст істотні умови та особливості порядку укладання окремих видів договорів;
- особливості правового регулювання позадоговірних зобов'язань в тому числі деліктних;

уміти:

- застосовувати свої теоретичні знання на практиці, тобто застосовувати норми цивільного права щодо конкретних правовідносин; тлумачити та вільно користуватися нормативно-правовим матеріалом Цивільного кодексу та матеріалами коментарів; вирішувати практичні завдання, використовуючи конкретні статті кодексів;
- розрізняти правовідносини, що регулюються цивільним правом і правовідносини, що регулюються іншими суміжними галузями права;
- правильно застосовувати чинні норми цивільного законодавства;
- користуватися джерелами права, тлумаченнями і коментарями норм права при вирішенні конкретних цивільних спорів;
- складати й оформлювати документи правничого характеру з договірних правовідносин;
- добирати літературу з цивільного права, складати конспекти і тези виступів, опрацьовувати правову інформацію;
- логічно, послідовно, з виокремленням головного, доказово викладати правничий матеріал із застосуванням знань з різних джерел і галузей права;
- користуватися правовою термінологією щодо цивільного законодавства;

- застосовувати правові знання з цивільного права для оцінювання юридичних фактів, обґрунтовувати їх правову оцінку;
- обґрунтовано вирішувати питання реалізації норм цивільного права на практиці;
- керуватись у практичній діяльності та в поведінці правовими знаннями і переконаннями, брати участь у правовому вихованні населення.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Теоретичний зміст дисципліни засвоєний частково, деякі практичні навички роботи з навчальним матеріалом не сформовані, частина передбачених робочою навчальною програмою завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, відповідь (в усній або письмовій формі) фрагментарна, непослідовна.

Добре (75-89). Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, практичні навички роботи з навчальним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота має декілька незначних помилок або одну-дві значні помилки.

Відмінно (90-100). "Відмінно" – теоретичний зміст дисципліни (курсу) засвоєний студентом повністю, необхідні практичні навички роботи з навчальним матеріалом повністю сформовані, всі навчальні завдання, що передбачені робочою навчальною програмою, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

12.4 Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>)

13. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій;
2. Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД);

14. Рекомендована література

Нормативно-правові акти України:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України. Прийнятий 16 січня 2004р. Відомості Верховної Ради України. - 2003. - №40-44. - С. 356.
3. Повітряний кодекс України: Закон України від 19.05.2011 № 3393-VI.
4. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.03р. Відомості Верховної Ради України. – 2003. - №№ 18-22. – Ст. 144.
5. Авіаційні правила України «Правила повітряних перевезень та обслуговування пасажирів і багажу». Наказ Державіаслужби України від 26.11.2018 № 1239
6. Наказ Державіаслужби України «Про затвердження Авіаційних правил України «Інструкція з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України» від 15.03.2019 № 322.
7. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Положення про Державну авіаційну службу України» від 08.10.2014 №520.

Підручники та наукові публікації:

1. Цивільне право України: Підручник. Видання третє, перероблене і доповнене: Підручники, навчальні посібники, / Старцев О. В., Харитонов Є. О., Харитонova О. І., — 2013. — 808 с.
2. Цивільне право : підручник: у 2 т. / НУ "ЮАУ ім. Я. Мудрого" ; за ред. : В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатєєва, В. Л. Яроцький. – Х. : Право, 2011. – Т. 1. – 656 с. Т. 2. – 816 с.
3. Цивільне право України. Підручник. Є.О. Харитонов Н.О. Саніахметова – К.: «Істина», 2003. – 776с.
4. Цивільне право України. Підручник. У двох томах. За заг. ред. Я.М. Шевченко – Т.1. Загальна частина. – К. Концерн: «Видавничий дім» «Ін Юре», 2003. – 520с., Т.2. Особлива частина. – 406с.
5. Шапенко Л. О. Правове регулювання страхових ризиків в цивільній авіації. Головний редактор. 2014. С. 11.
6. Філіппов А. В. Міжнародно-правовий механізм відшкодування шкоди, завданої повітряними суднами третім особам: проблеми уніфікації та модернізації //dictum factum. 2020. №. 2 (7). С. 10.
7. Таран О. С. Відшкодування шкоди, завданої Скасуванням або затримкою авіарейсу за договором на туристичне обслуговування. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 2. С. 68–73. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.11>. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/2/12.pdf>

8. Регламент (ЄС) Європейського Парламенту та Ради про запровадження загальних правил компенсації та допомоги пасажирів у разі відмови у перевезенні та скасування чи тривалої затримки рейсів від 11 лютого 2004 року No 261/2004. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_912
9. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 No 324/95-ВР зі змінами та доповненнями. Відомості Верховної Ради України. 1995. No 31. Ст. 24.
10. Рішення Суду справедливості Європейського Союзу від 10 липня 2019 р., судова справа No C 163/18. URL: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=216037&pageIndex=0&doclang=EN&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3615049>.
11. Про затвердження Порядку і правил проведення обов'язкового авіаційного страхування цивільної авіації [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2002 р. № 1535 із змінами. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1535-2002-%D0%BF>.
12. Абрикосов Д.С. Застосування форм та способів цивільно-правового захисту прав та охоронюваних законом інтересів за договором повітряного перевезення. Науковий вісник Херсонського державного університету.- Випуск 1. Том 1. 2016.- 85-89 ст.
13. Г.В. Цірат Регулювання затримки рейсу за Монреальською конвенцією 1999 року та правилами перевезення пасажирів та багажу Держава і право. Випуск 56.- 462-467 ст.
14. Гук А. Позови пасажирів до авіаперевізників, які виникають з відносин міжнародних повітряних перевезень. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2367/Huk_Pozovy%20pasa zh yriv%20do%20aviapereviznykiv.pdf?sequence=3&isAllowed=y.
15. Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень від 12 жовтня 1929 р., ратифікована Українською РСР від 14 серпня 1959 р. за No 995-181. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_181#Text.
16. Конвенція про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень, прийнята 28 травня 1999 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_594#Text.
17. Радчук О.П. Міжнародно-правове регулювання авіаційних перевезень. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/FP_index.htm_2015_2_26%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/FP_index.htm_2015_2_26%20(1).pdf).
18. Столярський О. В. Правове регулювання міжнародних перевезень. К.: Знання. 2012. – 318 с.
19. Стуканець І. В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ ТА БАГАЖУ. – 2018
20. Троцюк Н. В. Правова природа договору страхування в цивільній авіації //Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2010. №. 2. С. 4-7.
21. Малавацький О. В. Міжнародно-правове співробітництво держав щодо удосконалення Варшавської системи відповідальності авіаперевізника. Науковий вісник Дипломатичної академії України. 2007. №. 13. С. 165-171.
22. Про затвердження Порядку та правил обов'язкового авіаційного

- страхування цивільної авіації: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2002 р. № 1535 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1535-2002-%D0%BF>.
23. Борцевич П. С., Блінов Д. О. Захист прав пасажирів у транспортному праві. – 2013.
 24. Костюк В. Ю. Правові аспекти діяльності міжнародних організацій цивільної авіації //Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. 2011. Т. 31. №. 31
 25. Юринець Ю. Л. Суд ЄС про відповідальність авіаційних та залізничних компаній перед пасажирами та порівняння з українською практикою. Pridneprovskiy scientific bulletin. 2014. Т. 2. №. 370.
 26. Пінчук О. Б. Механізм компенсації та відшкодування збитків за затримку чи скасування авіаційного рейсу: дис. – АЕРО-2014. Повітряне і космічне право:[Матеріали Всеукраїнської конференції молодих учених і студентів, м. Київ, Національний авіаційний університет, 20 листопада 2014 р.].-ТОВ" МП Леся".-590 с., 2014.
 27. Шереметьєва О. Ю., Шереметьєва О. Ю. Відповідність законодавства України міжнародно-правовим нормам у сфері страхування пасажирів та членів екіпажу повітряного судна. – 2013.
 28. Правова позиція Верховного Суду від 30 жовтня 2019 р., судова справа No 761/35935/15-ц. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/85582027>

15. Інформаційні ресурси

1. www.rada.gov.ua - офіційний сайт Верховної Ради України.
2. www.kmu.gov.ua -офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. <https://www.dcz.gov.ua/>. – офіційний сайт Державної служби зайнятості
4. www.library.ukma.kiev.ua - електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.
5. <https://www.msp.gov.ua/> - офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
6. <http://www.president.gov.ua/>.-Президент України: офіційне інтернет-представництво.